

Puk ne ös se Täunå' puer ne matanitū ta – Cabinet (Täunå' Puer ta)

Haiväeag Ofrau ne 'Amnäki

Ministā ta ma füag fakgarue Filo' ne 'Amnäki	Hon Jan Tinetti, Ministā Hāiasoag ne Rako (Gargarue ne Rako)
Teränit ne rē a'häe ma haifäegag sin	Säkirot se Pā 'es Lamlama: Rogrog ne hö'åk se Täunå' Puer ta
Teränit ne häiväega e	7 Novempa 2022
	17 Novempa 2022

Puk ma 'amnåk 'i häiväeag ofrau vahia:

Puk rogrog 'on Täunå' Puer ta: Highest Needs Review: Report back to Cabinet

Teränit ne rē a'häe ma haifäegag sin: 7 Novempa 2021
Iä ne fä'ia: Ministā Hāiasoag ne Rako

Rogrog ne Täunå' Puer ta: CAB-22-MIN-0490

Teränit ne rē a'häe ma haifäegag sin: 7 Novempa 2022
Iä ne fä'ia: Ofes ne Täunå' Puer ta (Cabinet Office)

Rogrog ne Täunå' Puer ta: SWC-22-MIN-0188

Teränit ne rē a'häe ma haifäegag sin: 26 'Okotopa 2022
Iä ne fä'ia: Ofes ne Täunå' Puer ta (Cabinet Office)

Säkirot se Pā 'es Lamlama: Tēkäe ne pumuä se famör ne 'es väeag sin

Teränit ne rē a'häe ma haifäegag sin: 11 'Okosita 2022
Iä ne fä'ia: New Zealand Council for Educational Research

'Amnåk ma väeag ne näe'åk ma kat häiväeag ra

Väeag ma ut 'e 'on rereg 'e laloag ne puk ma 'amnåk 'i näe ma kat no'åk 'e ra 'e rēko rogrog 'og kat hat ra se 'amnåk fakgarue ne mou se Ministā ta, ma kat 'es'ao ra ne 'es füag ra se 'on la häiväeag ofrau ne 'amnåk ma puk 'i.

Füag fakfoh ne hün'äkia 'on la näe ne 'amnåk 'i 'e foh fak matanitū te'is:

Väeag 9(2)(f)(iv) La matä'ua ma näe'äkia rē puer ma fäeag muä'åk tē ne nääam 'e Ministā ne Matanitū ta ma famör 'es pure

'Äe la pō la hat se foh te'is Official Information Act 1982 'e ut te'is:
<http://legislation.govt.nz/act/public/1982/0156/latest/DLM64785.html>

Ha' Ia Häiväeag

Ofes ne Ministä Häiasoag ne Rako Täunå' ne mou se Social Wellbeing

Säkirot se Pā 'es Lamlama: Rogrog ne hö'ák se Täunå' Puer ta

'Amnåk fak garue ososit

- 1 'E vahiäg ne säkiot tēet ne a'sok hün se häiasoag ne nā se lelea' rak ne lamlam se' 'oris pā 'es fak rako, puk te'is pā 'es 'e aier'äkiäg 'on täunå' puer ne matanitū ta la fup'äkim ta 'amnåk ma sal fakgarue fo'out la häiasoagan lelea' rak 'i. Aier'äkiäg te'is far'äkim la pō la fup'äkim ma osim ta 'amnåk fakgarue totonot (detailed business case) hün se häiasoag fakmonē ne kop la nā la a'hele'ua jen 'i 'e sal fakgarue.

Häisok'äkitget ma 'amnåk ma sal fakgarue ne fü'ák se matanitū ta

- 2 Säkirot se Pā 'Es Lamlama (Säkiot tē ta) hün'ák se 'amnåk pumuä ne fü'ák 'e 'amnåk fakgarue te'is Labour Party's Education Policy ka hil tēet ne sok 'e 2020 kat seminte a'sok ra. Tēkäe te'is pā sok'ák se muä 'on la a'sok ne a'mnåk pumuä liäm ne matanitū ta fü'ák hün se rako. Tēkäe te'is häiasoag tape' ma se 'on la a'sok ne 'amnåk fakgarue fak matanitū te'is Child and Youth Wellbeing Strategy, ma tape' ma se pā' 'es 'on matanitū ta la ös ma a'sok ta jen ti'ut ka leleit se famör ne hat la fup 'af'af ne pipik ma a'hele'ua la Niu Sirägi la hanuä pumuä aier paut se lä'riri'i.

A'lüäk ne Rogrogo

- 3 'E rān 1 ne Sepitempa 2021 Täunå' Puer ta aier'ák 'amnåk ma sal fakgarue (scope and terms of reference) ne mou se Säkiot tē ta, ka fai la hö'äkim rogrog ne mou sin 'e 'Okotopa 2022 [säkiot se CBC-21-Min-0082].
- 4 Säkiot tē ta far'ák ma roa 'e maj ofräu ne rako ma famör rē rako, famör fup 'af'afa ma pipiki ma o'o'i, ma säkiot tē ta pō ma räe ne tēkäe 'e 'on rereg kat rē a'tatäu ra se famör 'atakaoa 'e laloag ne sal fakgarue te'is. Aier ne matanitū ta nā väeag fakmonē ti'ut se 'amnåk fakgarue ne la häiasoagan lelea' rako 'e laloag ne fäu liäm ne ofiof, ka ma 'on lelea' rak 'e 'on rereg ne kat pō ra häiasoag ne iris pā 'es ka nonoj la pō, ka ne häiasoag fakgarue foh'ák ke se iris ne pā 'es häiasoaga.
- 5 Rogrog pumuä ne pōam 'e Säkiot tē ta pōam 'e sal fakgarue ne fü'ák 'e Ministerī ne Rako (Ministerī ta) se 'oris häisok'äkitget ma häifäegagat ma famori 'e taf ta, ma 'e säkiot tēet ne a'soko ma våh'ia 'e maj te'is Social Welbeing Agency (SWA) ne a'es'ao'ák 'e Intergrated Data Structure la a'sokoa 'amnåk te'is, ma rogrog ne pōam 'e säkiot tē ne a'sok 'e Education Review Office (ERO) hün se a'sok ne rak'ák tē se lelea' rak ne fup 'af'af ne pipik 'e ut rakoag 'on lä'riri' päu ma 'e ut rakoga.
- 6 Säkiot tē ta räe ne häiasoag ne la pō 'e maj fakgarue ne rako kat 'atakaoa ra ma ne lelea' rak ma'o'i kat pō ra häiasoag fak rak ne iris nonoj la pō. Säkiot tē ne a'sokom 'e SWA kel'ák ne 'e te' ne lelea' rak hif ne pō häiasoaga, ma 'on lelea' rak fol ne kop ma kat pō häiasoag ra se ta tēkäe ökök paut 'e 'oris måür fakrako. Tēkäe te'is la täe se måür 'on lelea' rak 'i 'e hanhap ne mou se häikäinagaga, 'oris a'häe ma 'oris måür fakrako.
- 7 Se lelea' rako ma 'oris käunohoga/käinaga, ökök 'i hat tape' ma a'häet ne ut ta'ag kat tår ra iris ne iris kat hat ra iris la mou päu se 'oris ut rakoag ta, ma ne häiasoag ne fü'ák 'e

HA’ LA HAIVÄEAG

‘on ‘ihete’ kat ‘atakoa‘åk ra ‘oris pā ‘ese ne noanoa la pō, ka ma ‘on sal fakgarue ne sui‘åk a’noa ka kat taf ra ne ‘es foh fū‘åk sin.

- 8 Se ut rakoag ‘on lä‘riri’ pāu ma ut rakoga, ökök ‘i hat tape’ ma ‘oris kat pō ra ‘e häiasoag fakmonē ne häiatäuqag ma ‘oris pā ‘ese ne ‘oris kat pō a‘tatäu ra ‘e häiasoag fakmonē ma häiasoag fakgarue, ka häiasoag ne iris pō kat nā ra ‘e av noj ta ne kat häisok‘äkiäg ra ma a‘sok ra ‘e te’ ne ava. Kat ‘es lelea’ puer ma lelea’ garue ma’oi ra ‘e maj ne rako ne pō la häiasoagan lelea’ rak ne ma ‘oris pā ‘es fak rak lamlam ‘e ut rakoag ‘on lä‘riri’ pāu ne ‘e kilasa ‘e ut rakoga.
- 9 Matanitū te‘is pā ‘es la a‘hele‘ua ta sal fakgaruet ‘e maj ne rako ne säe ofräu se famori ma ne hat la utut ne lä‘riri’ ‘atakoa ‘e Niu Sirägi, ‘inea ne tese se ‘oris nohnoho ne ökök fak rako, la pō se’ ma la ‘atakoa‘äkia ‘oris måür fak rako ka pō tē lelei ‘e rako.
- 10 Ministerī ta ma ‘on garue he his te‘is a‘a‘sok ‘e ‘on ‘ihete’ la ‘ut‘äkia ‘amnåk te‘is se muä la a‘hele‘ua sal fakgaruet ‘e maj ne rako ne säe ofräu se lelea’ rak ‘atakoa. Tēkäe te‘is hat tape’ ma ‘on a‘sok ne garue ne fū‘åk se ‘amnåk fakgarue fo‘ou te‘is Te Tūäpapa o He Pikorua (Te Tūäpapa – sákior se Malut ‘e ‘on 1). Te Tūäpapa pā ‘es la le rak ta ma ‘on käunohoag ta/käinaga la ‘e uänt pāu ne ‘oris rē pure.
- 11 Te Tūäpapa täla häiasoagan jen ne kop la a‘soko ‘e hanhap ne mou se rērē ma a‘hää ‘on famori hün se ‘on la säe ofräu ne ‘amnäki se famori. ‘On la für ne a‘hää ma rērē ‘i, ne sok‘äkim ‘e av ta se ‘on ‘ihete’, hün se pā ‘es fak rak ne kop la ‘es häiasoaga, täla häiasoagan la ao potoa ökök ne noh la’ mo ‘e laloag ne sal ma ‘amnåk fakgarue. Iris ne hat la Learning Support Coordinators täla häiasoag se ‘on la a‘sok ne ‘amnåk te‘is ‘e laloag ne maj fak rako ‘e laloag pure‘aga.
- 12 Ka ne jen titi’ hoi‘åk kop la a‘sok la pō la ‘ut‘äkia se muä sal fakgaruet ‘e ‘on ‘ihete’, ne garue‘åk a’noa, iof‘åk ke se okoki ma ne väeväe ke maj fakgarue la gargarue ma ‘e iris ka kat häisok‘äkiäg ra ma maj ne tore. Nönö ka ‘is kat ‘es ra ‘e ta sal fakgarue nonojot, ökök ne te‘is ‘e sal fakgaruet ‘e ‘on ‘ihete’ ‘e hanhap ne mou se häiasoaga ma ‘on la rē a‘tatäu ne se famori la noh sok la’ mo ma la hö‘ noanoa se lelea’ rak ne ma ‘oris ökök ma pā ‘es fak rak lamlam.
- 13 La ao potoa tēkäe te‘is, gou far‘åk la Täunå’ Puer ta la aier‘äkia ta sal fakgarue fo‘out la häiasoagan lelea’ rak ne ma ‘oris pā ‘es fak rak lamlam. Sákior tē ta kel‘äkim ne tē kop la jen, ka jen ‘i kop la sok‘åk se laloag ne ta av roat, la pō la a‘hele‘ua ‘amnåk lelei ne mou se ‘on la a‘sok ne häiasoag fak rako.
- 14 Gou ‘amnåk‘åk ta sal fakgarue häisuliget ne la fup‘äkim ta häikäinagag fakgaruet ne la häisok‘äkigen lelea’ rako, ‘oris käunohoga/käinaga ma ut rakoag ‘on lä‘riri’ pāu ne ut rakoga. Sal fakgarue häisuliäg te‘is täla nā se lelea’ rako ma ‘oris käunohoga/käinaga ne‘ne‘it la hiliala ma rē purean käinag ma kelkeleag ne häiasoag ne iris la pō. Tē te‘is täla fup‘äkim käinag sal ma’oi ne la pō la a‘es‘ao‘åk la pō häiasoag ‘e ta käinag salat ma rērē het ne åf ka häitäuqag ma lelei se lä‘riri‘i/lelea’ haharägi ma ‘oris käunohoga/käinaga.

- 15 Sal fakgarue fo'ou te'is fup'ák ma hün'ak se a'mnák ne mou se Enabling Good Lives (EGL) principles¹ ma Ka Hikitia – Ka Hāpaitia (Ka Hikitia) outcome domains.² A'ti' se' se:
- 15.1 Pā 'eset la fup'ákim sal ma'oi ma nā ne ne'ne'it la 'es puer se lelea' rako ma 'oris kāunohoga/kāinaga 'e oris la rē purean kāinag ma kelkeleag ne hāiasoag ne iris la pō;
  - 15.2 Kāunohoag ma kāinag Māori ma Pasefika ma pure'aga la pō a'vavhiān hāiasoaga ka ne la ma'oi se' kāinag hāiasoag ne iris la pō 'e ut garueag ne la åf'ák ma a'pumuq'ák 'oris rāe tē, fäega ma ag fakhanua;
  - 15.3 Lelea' rako la pō resön ofrāu ne la rē'tatāu ka säe ofrāu se lelea' rak ne tore la 'es väeag sin, ut'ák 'oris rako se muā ka 'atakoa'ák 'oris rako 'e 'oris måür fak rako.
- 16 Gou 'inea ne ma 'on garue hoi'ák kop la a'sok la 'inean ne EGL la keleag ma a'sok tapen 'e maj ne rako ma kāinag rērē tūtū ne mou sin. Gou aier'ák ne Ministerī ta la garue ag'esea ma Whaikaha la 'inean ma taf se tēkäe te'is ma la a'sokoa ma a'hele'ua jen tūtū ne kop la soko 'e laloag ne avat ne fai la osia ma a'sokoa sal fakgarue hāisuliāg te'is.
- 17 Sal fakgarue fo'ou te'is ma 'on väeag hif ne fūagrī'ákia jen te'is:
- 17.1 Sal fakgarue fo'out se a'sok ne garue;
  - 17.2 Hāiasoag ne la ös ma iof'ák se 'amnāki;
  - 17.3 Maj fak rak ne hāisok'ákiaq ka säe ofrāu;
  - 17.4 Hāiasoag fak rako se lelea'rak Māori ma Pasefika ma 'oris kāunohoga ma kāinaga ne famör Māori ma Pasefika osim;
  - 17.5 Kāugaruegat ne 'inea a'lelei 'oris garue ka pō la tāria ma a'sokoa 'amnák ne mou se irisa;
  - 17.6 Sal fakgarue fo'out se hāiasoag fakmonē ne la pō la hāiasoagan sal fakgarue fo'ou te'is; ma
  - 17.7 Hāisok'ákiget ma maj fakgarue ne tore ne la ne'ne' se'.
- 18 Väeag fakgarue 'i fo'ou ka tū'ák se' 'e 'on 'ihete', ka la a'sok ke 'e laloag ne ta av roat, ma kop la nā av la osia ma a'sok a'leleia, ka sok'ák ma kikia hāiasoag fakgarue ma hāiasoag fakmonē. Gou far'ák vahia se Ministerī ta la osim ta 'amnák fakgaruet (Business Case) hün se hāiasoag fakmonē ne kop la nā la a'hele'ua sal fakgarue fo'ou te'is. Gou la hö'ákim rogrog ne mou se 'amnák te'is 'e June 2023 ma ho'am 'amnák fakgarue (Business Case) ta ma sal fakgarue ne la hāiasoagan 'on la a'sok ne sal fakgarue hāisuliāg (mixed model) te'is. Sal fakgarue (work programme) te'is täla rak'ák salan ma muā'ákia jen ne la a'soko 'e laloag ne fāu ruā, liām ma saghul ne täe 'e muā.

¹ 'Amnák ne fū'ák 'e Enabling Good Lives: A'pumuq'ák ma a'ti ne Man 'on famori, kamat miji, iof'ák se famör ta, a'es'ao'ák vavhiān, tēkäe ne 'es'ao se māouri 'e te' ne terāni, ne'ne' ma 'es puer 'on ta le'et, fup'ák ma a'ne'ne'ák ne hāikāinagaga.

² Tēkäe ne mou se Ka Hikitia outcome domains: Famori (Te Tangata), Kāunohoga ma Kāinaga (Te Whānau), Säe Ofrāu ma Rē A'tatāu (Te Kanorautanga), 'Ot 'Inea ne Sei 'Ita (Te Tuakiritanga), Ne'ne'i ma 'Es Pure (Te Rangatiratanga).

- 19 Ia tē pumuet la 'is la a'es'ao'ākia rāe tē ne pōam 'e Sākior tē ta la a'sokoa jen ne kop la a'soko 'e 'on 'ihete' nōnō ka la pō. [9(2)(f)(iv) NÄE'AK] Ka ne tēkäe 'i kal hö'ākim ra ta jen ti'ut ne jen hāhāiet se rērē ne tē 'e 'on 'ihete' ne a'hele'um ta pefā' ne ökök ti'ut 'e 'on 'ihete'.

Malut 'e 'on 1: Te Tūāpapa

Te Tuapapa o He Pikorua

A foundation for inclusive learning communities for all mokopuna and their whānau.

